

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5270-5713>

Файник А. А., Національний університет «Львівська політехніка»

ПОШИРЕННЯ НАРАТИВІВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ У ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІ «МИР СЕГОДНЯ С ЮРИЙ ПОДОЛЯКА» (ГРУДЕНЬ 2022 РОКУ)

Актуальність теми. Стаття присвячена проблемі вивчення наративів російської пропаганди, які поширюються через засоби масової комунікації та нові медіа (телеграм-канали) російськими пропагандистами. Огляд та аналіз статей російського телеграм-каналу «Мир сегодня с юрий подоляка» має на меті виокремити тональність риторики та головні наративи, які поширює російський пропагандист у віртуальному просторі щодо українців, України та російсько-української війни.

Мета статті – дослідити та виокремити негативні наративи російської пропаганди у телеграм-каналі «Мир сегодня с юрий подоляка» протягом грудня 2022 року.

Методика дослідження: у статті використаний комплекс загальних і спеціальних методів: метод концептуального аналізу у визначенні окремих наративів, які присутні у статтях російського пропагандивного телеграм-каналу; компаративний аналіз у виокремленні наративів, які поширює російський пропагандист та інші російські пропагандисти щодо образу українців, України та російсько-української війни серед пересічних росіян, а також синтез.

Авторка аналізує статті російського пропагандиста та виокремлює у них пропагандивні наративи, які мають негативне забарвлення та несуть негативний образ українця, України у світі. Перекручування фактів, надмірна емоційність, засудження усього українського вивчені авторкою у науковій статті.

Результати і висновки. Телеграм-канал «Мир сегодня с юрий подоляка» поширює відверту брехню про українців та російсько-українську війну. У статтях та повідомленнях цього телеграм-каналу наявні наративи, які мають негативний пропагандивний характер і створюють негативний образ України та українців у свідомості читачів каналу. Маніпулятивні матеріали про Україну, українців, ЗСУ, українських воїнів, українських політиків цього телеграм-каналу мають негативні образи, що підсвідомо діють на пересічних підписників цього каналу.

Ключові слова: маніпуляції, брехня, наративи, пропаганда, зомбування свідомості, психологічні операції.

Вступ. У віртуальному просторі російської федерації існує велика кількість каналів російських пропагандистів: владіміра соловйова, ольги кабаєвої, юрія подоляка та ін., які формують у своїх читачів негативне бачення України та українців; зомбують та спотворюють реальність бойових дій у російсько-українській війні.

Постановка проблеми та її практичне значення. Відстеження та вивчення матеріалів пропагандивних каналів у нових медіа важливе з точки зору національної безпеки, соціальних комунікацій та інформаційної гігієни. Важливо вивчити негативну риторику російських пропагандистів, методи подачі інформації у їхніх пропагандивних медіа на прикладі аналізу публікацій російського пропагандиста юрія подоляки задля вироблення навичок аналітичного і критичного мислення у відсіюванні брехливої чи маніпулятивної інформації, яка спотворює реальність.

Метою цієї статті є проаналізувати матеріали телеграм-каналу «Мир сегодня с юрієм подоляка»; вивчити риторику матеріалів за грудень 2022 року та виокремити пропагандивні наративи цього телеграм-каналу.

Об'єктом дослідження є телеграм-канал «Мир сегодня с юрий подоляка».

Предметом дослідження є наративи російської пропаганди, які містяться у статтях та повідомленнях цього телеграм-каналу.

Методика дослідження. У статті використано комплекс базових методів: синтез та аналіз; дефініціювання; компаративний аналіз наративів російських пропагандистів та ін.

Аналіз останніх досліджень. Про російську пропаганду та гібридну російсько-українську війну написано чимало. У статті використано досвід таких вчених та їхніх праць: А. Близнюка «Гібридна війна XXI століття. пропаганда як основна складова у політичних, соціальних та етнічних протистояннях»; М. Діденка «Інформаційно-психологічний вплив на людей під час війни»; Г. Дубровинського, А. Ділай «Особливості взаємодії масової комунікації та психологічного впливу»; Б. Кобільника, А. Гізуна «Роль інформаційно-психологічних впливів у інформаційній війні».

Виклад основного матеріалу. У російському інформаційному просторі маємо велику кількість нових медіа, які поширюють наративи серед своїх читачів – пересічних громадян рф, формуючи викривлене відчуття дійсності та ставлення до російсько-української війни. Гібридна війна, яку ведуть російські пропагандисти проти України і нашого керівництва, на жаль, має негативний вплив на формування загального образу українця у свідомісному сприйнятті читачів пропагандивних каналів.

У гібридній війні важливе значення відіграють емоції та інформаційно-психологічний вплив: «Інформаційно-психологічний вплив може проявитися не відразу, а через певний час. На цьому базується концепція ЕВО (Effects-Based-Operations). Свідомість налаштована, щоб бачити лише найближчі результати, проте вони можуть бути і віддаленими. Іноді те, що здається позитивним, у результаті, може стати негативним ефектом і пізніше приводить до реалізації поставленої мети з мінімальними затратами. Суть концепції ЕВО полягає у такій послідовності, як: «механізм», «дія» та «ефект». Фінальним є ефект, що є результатом дії, яка утворюється механізмом. Такий підхід використовується для довгострокового планування. Найменш захищеними від цього є інформаційно-психологічні елементи суспільства конкретної країни, які піддаються інформаційній агресії. Мета – глобальне панування у просторі шляхом контролю над свідомістю людей. Легітимність усіх повноважень, у тому числі інформаційних, це питання добровільного прийняття більшістю уповноваженого. Тому при контролі свідомості суспільства, його може бути позбавлено влади. Це створює недовіру, дестабілізує внутрішню ситуацію, породжує сепаратистські настрої» [5].

М. Діденко у своїй роботі «Інформаційно-психологічний вплив на людей під час війни» визначив такі алгоритми впливу через навіювання: логіка переконання має бути доступна для об'єкта впливу; здійснювати переконання потрібно, опираючись на факти, які є відомими об'єкту впливу; переконуюча інформація має містити узагальнюючі пропозиції; тези, які подаються для переконання, мають бути логічними та беззаперечними; факти, які подані для переконання мають бути емоційно забарвленими [3].

Під час гібридної російсько-української війни важливе значення відіграє пропаганда як «вид соціальної діяльності, пов'язаний із переконанням населення в істинності чи хибності певної ідеї, думки, концепції чи принципу. Масова комунікація дуже важлива для пропаганди, оскільки вона дозволяє пропагандистам досягати своїх цілей найбільш ефективним способом. Для цього вони використовують майже усі форми масової комунікації, особливо телебачення та інтернет, для виконання конкретних завдань зі змінення суспільної свідомості. Метою пропаганди у війні є дезорієнтація та дезінформація населення противника, дестабілізація ситуації, упровадження у масову свідомість потрібних поглядів, ослаблення позицій ворога, залякування свого населення образом ворога, залякування ворога своєю силою» [1].

Завдання пропаганди полягає у постійному насиченні фактичних повідомлень негативними чи позитивними сенсами. Насправді вона завжди працює не над фактами та подіями, а над їхньою інтерпретацією чи переосмисленням, що легко перетворює негативні явища на позитивні й навпаки [2].

Кремлівська пропаганда не лише активно використовує наявні інформаційні приводи, але й активно створює нові. Вона використовує метод інформаційних хвиль через кремлівське телебачення. Ключові повідомлення, які є короткими і швидко поширюються через радіо, друковані ЗМІ та телебачення, призначені для широкої аудиторії. Для створення такої масової інформації потрібна спеціальна інформаційна операція, яку потім просувають через комунікативні канали. Після появи повідомлення на офіційному авторитетному ресурсі, інші швидко його підхоплюють, репостять у соціальних мережах, коментують «тролі», а також поширюють чутки через «шептунів». Коли досягнуто високого рівня поширення повідомлення та формування необхідної громадської думки, може бути використана звичайна реклама. Рекламні методи, що використовуються у комерційних цілях, можуть бути застосовані для просування політичних або пропагандистських ідей. Це може включати розміщення оголошень у мас-медіа, використання платних рекламних каналів, включення політичних повідомлень у телевізійні програми та радіоефіри, а також використання соціальних

мереж та інтернет-реклами. Ці методи реклами допомагають досягти широкого охоплення аудиторії та впливати на її думку і переконання [4].

Одним із пропагандивних каналів, які активно поширює дезінформацію, наративи та фейки є телеграм-канал «Мир сегодня з юрій подоляка». Кількість підписників каналу – 981 особа.

Протягом грудня 2022 року у телеграм-каналі «Мир сегодня с юрий подоляка» було опубліковано понад 100 матеріалів, серед яких – відео та текстові матеріали. Провокативним матеріалом виступає візуалізація «Срок вещания телеканала «Дождь» [6] за 7 грудня 2022 у якій здійснено звичний прийом рашистської пропаганди – підміни понять та зіставлення і викривлення фактів (курсив та виділяння – М. П.). Зокрема, вказано, що у тоталітарній росії канал працював протягом 12-ти років, а у незалежній Європі – тільки 4,5 місяців. Насправді така статистика неправдоподібна. Канал, який себе позиціонував як опозиційний, мав проблеми ще задовго до великої війни в Україні, а саме, це було пов'язано із розслідуванням справи «Сосни» та Олексієм Навальним. Згодом, 3 березня 2022 у росії канал було заборонено, оскільки Генпрокуратура росії була незадоволена від висвітлення каналом російсько-української війни. У Європі цей канал ніколи не був на піку популярності. І країни Балтії та Україна, які також не були задоволеними висвітленням російсько-української війни цим каналом, його заборонили. Тому ця візуалізована статистика – приклад маніпулювання суспільною думкою у протистоянні «тоталітарна росія» – «вільна Європа», яка підсвідомо змушує свого глядача зробити вибір у бік росії, у якій (насправді!?) не порушується свобода слова, тому вона не така вже й тоталітарна! Тобто це явне протистояння росії та вільної Європи (Європи, у якій постійно порушується свобода слова, а громадяни не мають доступу до достовірної інформації, а отже піддаються постійним маніпуляціям і брехні), а от на росії (тоталітарній країні – свобода слова плекається як базова цінність).

У матеріалі «Польско-русская война: по факту она уже идет» [6] за 10 грудня 2022 року здійснена відверта маніпуляція у аналізі воєнних дій на Артемівському фронті. Серед прихованих наративів пропагандивного матеріалу: протистояння Польщі великій і могутній російській армії; страх поляків та українців перед повістками; похорони польських добровольців, які загинули від російської армії; Польща визнана як окрема воююча сторона у російсько-українській війні. Також у матеріалі вказаний термін «українська війна» або «війна в Україні», що відрізняється від інших пропагандивних каналів, які часто вживають термін «спеціальна військова операція в Україні».

Пересланий матеріал про медійних емігрантів [6] за 15 грудня 2022 року насичений маніпулятивними гаслами, порівняннями та наративами. Зокрема, медійних емігрантів, які під тиском втекли з країни прирівняно до колабораціоністів, що по суті не відповідає дійсності. У матеріалі, методом порівняння подані щоденники білогвардійців, які не змогли прижитися серед цинічного Заходу. У цей поширений наратив російської пропаганди автори включають країни Європи та США, зокрема у матеріалі критикується освіта у США, а також злиденна праця за копійки, яка не дає російським інтелігентам вижити і достойно забезпечити своє майбутнє чи знайти інтелектуальну працю. Наскрізною ідеєю цього матеріалу-ретроспективи виступає гасло: «Ми, російські інтелігенти, тут (у країнах Європи та США) нікому не потрібні!», що звучить як попередження для медійних мігрантів (у Європі ви – нікому не потрібні!).

Відеосюжет «Война на Украине [6] (17 грудня 2023): ВС РФ продолжают усиливать нажим на Донбассе» має «полегшену версію», де вказано, що російські війська нарощували тиск на сили української оборони є відверто маніпулятивним. Окрім, перекручування геолокацій, риторика юрія подоляки була зведена до того, що у ЗСУ воює «усіяка мішура з Радянського Союзу», та є велика кількість іноземних окремих батальйонів і це уже війна із НАТО (хоча поки що не офіційно). юрій подоляка намагається просувати поширений наратив про те, що росія воює не з Україною чи ЗСУ, а з НАТО і що кількість іноземних легіонів у складі ЗСУ збільшується. Російські сили названі «визвольними», які проводять визволення українських територій.

Вечірній сюжет військової аналітики [6] 19 грудня 2022 року дублює попередній матеріал, проте акцент зміщується на сили противника – ЗСУ, які отримують поразку за поразкою. У цьому матеріалі методом нарощування психологічної напруги та порівняльних прикметників здійснено приниження українських сил оборони. Спроба показати ЗСУ не як професійну армію, а як дилетантів, у лавах якої служать «отстой и мишура». Справжніми професіоналами юрій подоляка називає іноземні легіони НАТО, які не офіційно воюють з росією.

Відео про українських військових на харківському напрямі [6] за 24 грудня 2022 містить велику кількість пропагандивних наративів. Відео включає один пункт українських військових, які жаліються керівництву, що їх покинули: ні зброї, ні їжі нема. Товариші загинули, але холодно і поки

що їх не хоронять – нехай так лежать. У відео звучить говірка, якою розмовляють на київщині та сумщині, де традиційне закінчення «сь». Можна припустити, що таке відео було записане силами української оборони, проте молоді люди чи люди середнього віку, якими є військові на відео, в усному мовленні завжди використовують сленги чи місцеві діалекти, а цього ми не бачимо. Також у відео не вказана чітка позиція – це могло бути будь-яке укриття. Померлі товариші, яких накрило російськими градами та авіацією, чомусь занадто акуратні. Складається враження, що вони просто сплять. Нема ні слідів крові, ні бруду, як буває у випадках активних бойових дій. Локація також не скидається на активну бойову точку. Велика кількість дрібниць вказує на те, що це постановочне відео. Зате у відео спостерігаємо поширені наративи російської пропаганди, зокрема два образи – це головнокомандувача ЗСУ та президента, які довели бідних українських військових до жалюгідного стану і потреби здатися. Серед головних наративів цього відео: президент – клоун, Залужний – з лицем злочинця та збоченця; Залужний (нетрадиційна лайка!) – гандон. Відео побудоване методом нагнітання фактів, які в уяві глядача створюють картину жалюгідного становища української армії та українських військових, неналежного військового забезпечення та голоду; українських військових керівництво країни покинуло та ін. для створення в уяві глядача великої безвиході і потреби здатися у полон, оскільки там тепло, є що їсти, та нема потреби воювати за таку країну, яка не дбає за своїх захисників.

Висновки дослідження і перспективи подальших пошуків. Аналіз матеріалів пропагандистського каналу «Мир сьогодні з юрій подоляка» свідчить про поширення багатьох наративів російської пропаганди, зокрема: використання нетрадиційної лайки; критика політичного керівництва та військового керівництва України. Методом нагнітання, відбувається створення відеосюжету про безвихідне становище українських військових (важкі умови та постійні поразки на позиціях) і жалюгідність української армії. Через візуалізацію автор маніпулює цінностями та свободою слова, щоб створити образ справжньої демократії, яка є у росії, а не серед цинічного Заходу (використання поширеного наративу: цинічний Захід, загніваючий Захід, причому йдеться не тільки про європейські країни, а й про США та країни Балтії і Польщу). Образ політичного керівництва України втілений у наративі «президент – клоун», а ЗСУ в образі «гандона Залужного», «Залужного з бандитською мордою». У матеріалах фігурує постійне протистояння квітучої, цивілізованої, людяної росії та тоталітарного Заходу. Також у військових зведеннях, юрій подоляка намагається нав'язати негативний стереотип української армії, у якій служать злочинці, усіляка мішура, далека від професійної армії. А росія насправді воює не з Україною, а з Польщею та НАТО. У пропагандивних матеріалах присутній наратив нищівної української армії, яка б'є по своїх людях, а російська – натомість захищає цивільне населення. Також юрій подоляка намагається жалюгідну втечу російської армії видати за сили оборони, які не втекли, а насправді обережно проривають позиції. Картина бойових дій станом на кінець грудня 2022 року, була зовсім іншою.

Бібліографічний список:

1. Близнюк А. Гібридна війна XXI століття. пропаганда як основна складова у політичних, соціальних та етнічних протистояннях. *Интермарум*. URL: <http://intermarum.zu.edu.ua/article/view/90593/86502>.
2. Гібридна війна у сучасному світі. Що про неї повинен знати журналіст і редактор? Головна сторінка DSpace. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25597/Kulias%2012-27.pdf?sequence=1>.
3. Діденко М. Інформаційно-психологічний вплив на людей під час війни. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12102>.
4. Дубровинський Г., Ділай А. Особливості взаємодії масової комунікації та психологічного впливу. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. №2. 2014. С. 68-74
5. Кобільник Б. Ю., Гізур А. І. Роль інформаційно-психологічних впливів у інформаційній війні. *Актуальні задачі та досягнення у галузі кібербезпеки: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кропивницький, 23–25 листопада 2016 року). Кропивницький, 2016. С. 28–29.
6. Мир сьогодні с юрій подоляка. Телеграм-канал. URL: <https://telegram.me/s/yurasumy> (грудень 2022).

References:

1. Blyzniuk A. Hybridna viina KhKhI stolittia. propahanda yak osnovna skladova u politychnykh, sotsialnykh ta etnichnykh protystoianniakh. *Intermarum*. URL: <http://intermarum.zu.edu.ua/article/view/90593/86502>.
2. Hybridna viina u suchasnomu sviti. Shcho pro nei povynen znaty zhurnalist i redaktor? Holovna storinka DSpace. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25597/Kulias%2012-27.pdf?sequence=1>.
3. Didenko M. Informatsiino-psykholohichni vplyv na liudei pid chas viiny. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva DonNU imeni Vasyliya Stusa*. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12102>.
4. Dubrovynskiy H., Dilai A. Osoblyvosti vzaiemodii masovoi komunikatsii ta psykholohichnoho vplyvu. *Aktualni problemy sotsiologii, psykholohii, pedahohiky*. №2. 2014. S. 68-74

5. Kobilnyk B. Yu., Hizur A. I. Rol informatsiino-psykholohichnykh vplyviv u informatsiinii viini. Aktualni zadachi ta dosiahnennia u haluzi kiberbezpeky: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kropyvnytskyi, 23–25 lystopada 2016 roku). Kropyvnytskyi, 2016. S. 28–29.

6. Myr sehodnia s yuryi podoliaka. Telehram-kanal. URL: <https://telegram.me/s/yurasumy> (hruden 2022).

Fainyk A. A. Spread of russian propaganda narratives in the telegram channel «today's world with yury podolyak» (december 2022)

Actuality of theme. The article is devoted to the problem of studying narratives of Russian propaganda, which are spread through mass communication and new media (telegram channels) by Russian propagandists. The review and analysis of the articles of the Russian Telegram channel «Mir segodnya s Yury Podolyak» aims to distinguish the tone of rhetoric and the main narratives spread by the Russian propagandist in the virtual space regarding Ukrainians, Ukraine and the Russian-Ukrainian war.

The purpose of the article is to investigate and highlight the negative narratives of Russian propaganda in the Telegram channel "Mir segodnya s Yury Podolyak" during December 2022.

Research methodology. the article uses a complex of general and special methods: the method of conceptual analysis in determining individual narratives that are present in the articles of the Russian propaganda Telegram channel; a comparative analysis in highlighting the narratives spread by the Russian propagandist and other Russian propagandists regarding the image of Ukrainians, Ukraine and the Russian-Ukrainian war among ordinary Russians, as well as a synthesis.

The author analyzes the articles of the Russian propagandist and singles out in them propaganda narratives that do not have a negative color and carry a negative image of the Ukrainian, of Ukraine in the world. Distortion of facts, excessive emotionality, condemnation of everything Ukrainian are studied by the author in a scientific article.

Results and conclusions. The Telegram channel «Peace Today with Yury Podolyak» spreads outright lies about Ukrainians and the Russian-Ukrainian war. The articles and messages of this Telegram channel contain narratives that have a negative propaganda character and create a negative image of Ukraine and Ukrainians in the minds of the channel's readers. The manipulative materials about Ukraine, Ukrainians, the Armed Forces, Ukrainian soldiers, and Ukrainian politicians of this Telegram channel have negative images that subconsciously affect the average Russian subscribers of this channel.

Keywords: *manipulation, lies, narratives, propaganda, bombardment of consciousness, psychological operations.*